

Alban- og Sergijsamfundet i Danmarks 75 års jubilæum i 2023

Den 24. januar 2023 holdes/holdtes den årlige kirkevandring i København for 69. gang efter 2 år med Corona-uregelmæssigheder. Mig bekendt er ingen økumenisk kirkevandring så gammel og har holdt sig levende i så mange år. Det var næppe heller gået uden den særlige kreds, som i alle årene har stået bag denne unikke vandring: Alban- og Sergijsamfundet, som blev dannet i april 1948 og dermed kan fejre 75-års jubilæum i 2023.

Historien

Oprindelsen til denne kreds med det mærkelige navn er dog langt ældre og kan dateres tilbage til 1926, hvor Den Kristelige Studenterbevægelse holdt sin verdenskongres på Nyborg Strand. Der besluttede man at holde den første engelsk-russiske konference i St. Alban's Abbey, nord for London, i januar 1927, hvor mange ortodokse og anglikanske studenter og gejstlige deltog plus en enkelt indisk og koptisk præst.

Ved den lejlighed stiftedes The Fellowship of St Alban and St Sergius, hvis navne henviser til de to vigtigste helgener i henholdsvis den anglikanske og den ortodoks-russiske kirke. St. Alban er Englands protomartyr fra ca. 303 i Verulanum, hvis ben ligger i St. Alban's Abbey. Og St. Sergius, 1314-92, var en stor mystiker, der reformerede det russiske munkevæsen, der var blevet ødelagt af tatarerne.

Det var 2 meget forskellige grupper af lærere og studerende fra Oxford og det Ortodokse Teologiske Institut i Paris, der mødtes. Idéen var, at Vesten og Østen skulle lære hinandens teologier bedre at kende på et tidspunkt, hvor Den Russiske Revolution havde sendt en masse ortodokse i eksil i Paris og London.

Men ønsket om et ægte fællesskab i Kristus var også stærkt. En af stifterne, domprovst Sergij Bulgakov, plæderede oven i købet for fælles nadver. Det blev dog ikke realiseret, dertil var modstanden i hans eget ortodokse bagland for stor. Det gjorde de personlige venskaber til gengæld, og det var med til at bygge bro over de indbyrdes forskelligheder.

En anden medstifter, dr. Nicolas Zernov, havde et særligt talent for venskab og forståelse. Efter Nyborg Strand i 1926 tog han til Oxford for gøde jordbunden for den første konference, hvor Alban- og Sergijsamfundet stiftedes. Godt 50 år senere forfatter Nicolas Zernov en krønike om The Fellowship of St. Alban and St. Sergius, som blev vores kollektive hukommelse. Ærkebiskop Michael Ramsey, der i 1956 kronede dronning Elizabeth, skrev forordet, fordi han selv havde været en del af ledelsen i mange år.

Lægmandsteologen dr. Nicolaz Zernov, the Fellowships generalsekretær og drivende kraft i mange år, knyttede så nære bånd til personer i Danmark, at vi fik en dansk gren af Alban- og Sergijsamfundet i april 1948. Samme år indkaldte den nye formand, pastor Svend Borregaard, og sekretær Gunner Tjalve til foredragsaften med fyrst Myschetsky som taler og stud.theol. Arne Bugge til at referere fra Alban- og Sergijsamfundets årsmøde i England samme sommer. (jeg mødte selv provst Borregaard en enkelt gang og fyrst Myschetsky, som var kommet hertil efter den russiske revolution)

Kirkevandringen

Efter at den danske gren af Alban- og Sergijsamfundet havde etableret sig og magtede at holde en årlig todages konference, undfangede Svend Borregaard idéen til en økumenisk kirkevandring i city. Den fandt første gang sted i januar 1955 i den internationale bedeuge for kristen enhed (den 18.-25. januar) og udgik fra Garnisons Kirke og videre langs Bredgade.

Året efter tog kirkevandringen sin begyndelse i Sankt Pauls Kirke i Nyboder, fortsatte til metodisternes Jerusalemskirken, til den russiske Aleksander Nevskij og den katolske Sankt Ansgar Kirke i Bredgade og videre til St. Alban's Church og Svenska Gustafskyrkan ved Kastellet.

Dermed havde den to-tre kilometer lange kirkevandring fundet sine stationskirker, som er blevet fastholdt indtil for få år siden. Hele vandringsen var og er stadig tænkt som ét langt liturgisk forløb, bygget op over gudstjenestens forskellige led, dog uden nadver, med afsluttende prædiken over bededagens tema i Gustafskyrkan.

Man kan roligt sige, at kirkevandringen samlede deltagere trods sne og sjap i den kolde vintermåned. Pastor Poul Exner, som trofast ledede kirkevandringen i mange år, udtalte i anledning af 25. gangs-jubilæet i 1979, at der hidtil havde været 400-500 mennesker med hvert år.

I de mindre kirker som den russiske og den anglikanske var det umuligt at rumme så mange mennesker. Derfor begyndte man på et tidspunkt at holde indledningen fælles i Sankt Pauls Kirke og derefter gå i to hold med 20 minutters mellemrum for endelig at mødes igen til den fælles afslutning og samvær i den svenske kirke.

Men kirkevandringen blev næsten for succesfuld i den forstand, at deltagerantallet fortsatte med at stige. Den 22. januar 2004 skrev Kristeligt Dagblad: *"I bidende frost gik næsten 900 mennesker rundt til seks forskellige kirkesamfunds bygninger i hjertet af København for at markere, at der trods teologiske tovrækkerier er religiøse bånd, som binder kirkernes medlemmer sammen."*

På det tidspunkt var det otte år siden, at Alban- og Sergijsamfundets formand, domprovst Arne Bugge, havde bedt mig overtage ledelsen af kirkevandringen, og jeg havde fået et nært samarbejde og venskab med kirkevandringskirkernes præster. Vi drøftede indgående mulighederne for at huse de mange deltagere ved eventuelt at lægge ruten om eller dele os i tre hold, men det virkede for uoverkommeligt. Det viste sig også mindre presserende, da deltagertallet faldt igen til omkring de 700, lidt svingende efter vejret. I 2018 kom omlægningen dog, så vi nu går i 4 grupper og må vælge imellem at besøge de 2 mindste kirker med kun 2 af grupperne hver især.

Men hvorfor overhovedet vandre sammen og det i den koldeste tid? Kristeligt Dagblads-citatet peger på motivet: Der er noget, der binder os sammen, en fælles Herre, en fælles trosbekendelse, et fælles håb til ham, som bad om, at vi alle må være ét. Viljen til fællesskab og venskab hen over de teologiske skillelinjer er drivkraften i Alban- og Sergijsamfundet og bag kirkevandringen. Desuden kan man se en linje fra den gamle tanke om gudsfolket på vandring hen over middelalderens pilgrimsvandringer og frem til nutidens.

Man vandrer frem mod noget, man følger et tegn. For israelitterne i ørkenen var det skystøtten om dagen, for os er det korset, og begge dele som symbol på, at det er Gud selv, som leder os på vejen og lader os holde hvil ved oaserne, de forskellige kirker på vores vandring.

Bare det at gå sammen på vejen, at knytte venskaber, er vigtigt. Kristne, som er sammen og taler med hinanden, opdager, at der er langt mere, der forener os, end der adskiller. Derfor er det vigtigt, at vi gør alt det, som vi kan gøre sammen: holde gudstjeneste, bede sammen, bekende troen sammen.

Fra første begyndelse har det været Alban- og Sergijsamfundets idé at være sammen i hinandens liturgier og lære hinanden at kende inde fra tilbedelsens rum, hvor Helligånden er til stede og virker. I Kristus er vi allerede ét. Og for dem, som er forenet i Kristus, er der ingen adskillelse, som en ortodoks teolog har sagt. Fr. Sergij Bulgakov, den eminente teolog, fik anglikanerne og russerne til at holde Eukaristien ved samme alter på skift med hvert deres nadverritual, men hans vision var, at vi alle, forenet i Kristus, skulle opfylde Herrens bud: Gør dette til min ihukommelse.

De seneste mange år har vi anvendt den hvide stola i glæde over, at vi trods forskelligheder kan gå sammen bag de processionskors, som Sankt Ansgars Kirke og St. Alban's Church kommer med. Kristus leder os. Vi forsamles i hans navn, og vi beder i hans navn, beder med på hans egen bøn, at vi alle må være ét ligesom Faderen og Sønnen er ét.

Mennesker, vi mindes med glæde og tak

Provst Svend Borregaard, som var Alban- og Sergijsamfundets første formand fra 1948 til 1972, har jeg kun mødt en enkelt gang. Ham kan vi takke for ideen til Kirkevandringen og hans mangeårige ledelse fra den formative periode og op forbi Andet Vatikanerkoncil, hvorefter også katolikker blev medlemmer.

Alban- og Sergijsamfundets næste formand i 26 år blev domprovst Arne Bugge, der som ung stud. teol. havde været med siden begyndelsen i 1948. Med hans store interesse for den russiske kirke og hans kærlighed til ortodoksien byggede han bro mellem Vor Frue, Domkirken, og Alexander Nevskij, hvor han også sang med i koret. Han var en nær ven og kollega lige til sin død i sommeren 2014.

Det samme kan siges om Monsignore Dietrich Timmermann, sognepræsten for Skt. Ansgar, den katolske domkirke i Bredgade. Talrige kirkevandringer har han været med om og mange gange har vi holdt bestyrelsesmøder i hans stuer. Også Timmermann var formand for Alban- og Sergijsamfundet i nogle få år efter mig. Vi begravede ham i december 2013.

Alban- og Sergijsamfundets kasserer og mangeårige bestyrelsesmedlem Ole Andres Dahl må også nævnes. Han var en rigtig fellow, ortodoksiens udtrykte billede, en vidensbank for religiøs praksis og en fin kender af ikoner. Desværre døde han alt for tidligt i januar 2019.

Også 2 gode venner fra Oxford skal nævnes.

Canon Donald Alchin, som var en stor Grundtvigkender, havde lært sig dansk og besøgte Danmark et utal af gange. Han var altid spændende at lytte til. Han prædikede til den 50. kirkevandring i 2004 og døde lillejuleaften 2010 i Oxford.

En anden Alban- og Sergijsamfundet-ven og professor i Oxford, som har været med i the Fellowship siden sine unge dage, er Metropolitan Kallistos Ware. Timothy Ware blev ortodoks som meget ung og kom til at træde i metropolit Antony Blooms fodspor både som præst for menigheden og som lærer. Hans bog *The Orthodox Church* er et standardværk. Jeg mødte ham første gang i 1980 i Sundby Kirke, hvor jeg oversatte hans prædiken. Men først senere erfarede jeg, hvor stor indflydelse han fik for flere her hos os. Han var dybt involveret i samtaler med anglikanske og katolske kirkeledere, og det var typisk for ham, at han aldrig sagde noget negativt om andre kirkesamfund. Kallistos Ware var her hos os sidste gang sidste i 2013 og var sammen med bestyrelsen og til kirkevandring. I august 2022 døde han 87 år gammel.

Ja, det er sådan det går med gamle foreninger som Alban- og Sergijsamfundet. De gamle falder fra, og vi andre kan forhåbentlig bære stafetten videre en tid endnu. Der er i hvert fald rig lejlighed at lade vestlig og østlig teologi møde hinanden nu igen, hvor så mange østeuropæiske ortodokse kirker etablerer sig i Danmark og møder stor åbenhed fra vores katolske og folkekirkelige menigheder.

En sidste god ven skal nævnes her til slut, nemlig Fr. Stephen Platt, præst for den russiske menighed i Oxford/London og mangeårig generalsekretær for The Fellowship of St. Alban and St. Sergius. Han prædikede ved kirkevandringens 60-års jubilæum og vil gøre det igen i 2023 i anledning af Alban- og Sergijsamfundets 75-års jubilæum. Dermed markerer de store begivenheder de nære venskabsforbindelser imellem os, venskaber der har bestået i alle årene, fra den danske gren af Alban- og Sergijsamfundet blev dannet for 75 siden.

provst Palle Thordal, leder af kirkevandringen 1996-2016